

JOGHISTÓRIA

♦ az ELTE ÁJK Magyar Állam- és Jогtörténeti Tanszék Tudományos Diákkörének folyóirata ♦

A katolikus egyház és az állam
kapcsolata

28. oldal

ISSN 2062-9699

A
TARTALOMBÓL:

[alkotmány- és jogtörténet]

- A BIATORBÁGYI MERÉNYLET ÉS AZ 1931–32-ES STATÁRIUM
- ZSIGMOND KIRÁLY PÉNZÜGYI FELSÉGGJOGAINAK VÁLTOZÁSA

[tdk hírek]

- BESZÁMOLÓ A XXXIV. OTDK MAGYAR ÁLLAM- ÉS JOGTÖRTÉNETI TAGOZATAINAK ÜLÉSÉRŐL

[jog és kultúra]

KRAMER
KONTRA
KRAMER
HAMILTON

[tartalomjegyzék]

[főszerkesztői köszöntő]	3
-----------------------------------	---

[alkotmány- és jogtörténet]

Joó László Ádám: Zsigmond király pénzügyi felségjogainak változása.....	4
Kárász Marcell: A biatorbágyi merénylet és az 1931–32-es statárium.....	9
Kovács Ákos Tibor: Az ági öröklés története a magyar magánjogban.....	14
Vuncs Rajmund: A katolikus egyház és az állam kapcsolata a második világháborút követően - 2. rész.....	23
dr. Zalahegyi Zoltán: Dávid Ferenc, az Erdélyi Unitárius Egyház megalapítójának büntetőpere	28

[jog és kultúra]

Filmajánló • Kramer kontra Kramer	34
Musicalajánló • Hamilton	35

[tdk hírek]

Kovács Ákos Tibor: Bemutatkozik a MÁJT TDK.....	37
Kovács Ákos Tibor: Beszámoló a XXXIV. OTDK Állam- és Jogtudományi Szekció Magyar Állam- és Jogtörténeti Tagozatainak üléséről.....	39

[jogtörténeti érdekességek]

Maschefszy Emese: Érdekességek a jogtörténet világából.....	39
--	----

A címlapon a debreceni Szent Anna Főplébánia látható

© Zanócz Gréta, Kovács Ákos Tibor 2019

© A szerzők, 2019

© ELTE ÁJK Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék, Joghistoria, 2019

Folyóiratunkba továbbra is szeretettel várjuk minden publikálni vágyó hallgató tudományos igényű munkáját, legyen annak témája akár a magyar, akár az egyetemes állam- és jogtörténet.

Elérhetőségünk: joghistoria@gmail.com

JOGHISTÓRIA

SZERKESZTŐSÉG

Felelős szerkesztő:

dr. Képesy Imre

Főszerkesztők:

Zanócz Gréta**Kovács Ákos Tibor**

SZERKESZTŐK

Zanócz Gréta

(Alkotmány- és jogtörténet)

Kovács Ákos Tibor

(TDK hírek)

Gera Anna

(Jog- és kultúra)

Sall Zsófia

(Jog- és kultúra)

Maschefszy Emese

(Jogtörténeti érdekességek)

KORREKTÚRA

dr. Képesy Imre

BORÍTÓTERV ÉS
BELSŐ TERVEZÉS

Barkóczi Dávid

KIADJA

Eötvös Loránd
Tudományegyetem Állam- és
Jogtudományi Kar Magyar
Állam- és Jogtörténeti Tanszék
(Cím: 1053 Budapest, Egyetem
tér 1-3., II. em. 211.; Tel./Fax.:
06 1 411 6518)

ISSN 2062-9699

KAPCSOLAT

joghistoria@gmail.com

LAPZÁRTA

2019. április 23.

Kedves Olvasóink!

Szeretettel köszöntünk Benneteket a Joghistoria szerkesztői nevében!

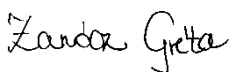
Folyóiratunk az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék Tudományos Diákkörének hivatalos lapja, amelyben nemcsak demonstrátorink kapnak lehetőséget tudományos igénnyel megszerkesztett műveik publikálására, hanem egyetemünk azon hallgatói is, akik szeretnék az alkotmánytörténeti és jogtörténeti vonatkozású kutatásaik eredményét mások számára is hozzáférhetővé tenni.

Célunk egy olyan folyóirat megjelentetése, amely alátámasztja azon álláspontunkat, miszerint a jogtörténet létjogosultsága a mai világban is megkérdőjelezhetetlen. Amellett, hogy a Joghistoria megjelenése szolgálja a tudományos ismeretek minél szelesebb körben történő terjesztését, célja a hallgatók és a Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszék közötti kapcsolat kialakításának és elmélyítésének elősegítése is. Rendszeresen közlünk híreket tudományos diákkörünk fontosabbak üléseinkről, illetve tájékozódhattok tervezett féléves programunkról is. Ezen évfolyam kezdetétől újabb rovatokat szeretnénk indítani, amelyek célja elsősorban a kulturális és közösségi ismeretek terjesztése, valamint a tudományos eredmények közvetítése a hallgatók irányába. Fontosnak tartjuk azt is kiemelni, hogy a Joghistoria az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának egyetlen olyan hallgatók által szerkesztett folyóiratának tekinthető, amely hallgatóink tudományos cikkeinek megjelentetését szolgálja.

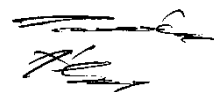
Ennek megfelelően folyóiratunkba továbbra is szeretettel várjuk minden publikálni vágyó hallgató tudományos igényű munkáját, legyen annak témája akár a magyar, akár az egyetemes állam- és jogtörténet. A TDK hírekben a Tanszék Tudományos Diákkörének mindennapi tevékenységéről és munkájáról kaphattok bővebb tájékoztatást. A Jog és kultúra rovatunkban különböző jogi vonatkozású filmekről, könyvekről és kiállításokról szerezhettek további információkat. A Jogtörténeti érdekességek rovatunkban pedig számos jogtörténeti vonatkozású információval gazdagíthatjátok tudásotokat.

Végezetül szeretnénk megköszönni nagylelkű támogatóink, így a Magyar Országos Közjegyzői Kamara, a Magyar Ügyvédi Kamara, a Nagy és Trócsányi Ügyvédi Iroda, valamint a Kovács Ügyvédi Iroda adományát, erről bővebben a 45. oldalon olvashattok.

Kellemes olvasást kívánunk!

Zanócz Gréta

Kovács Ákos Tibor

Zsigmond király pénzügyi felségjogainak változása

Írta: JOÓ LÁSZLÓ ÁDÁM

Bevezetés

Luxemburgi Zsigmond (ur. 1387-1437) meglehetősen hosszú uralkodása alatt jelentős változások zajlottak Magyarországon és Európa más részein is, amelyeknek a király aktív szereplője, alakítója volt. Első királyságában erős gazdasági tényezőkké fejlődtek a városok, kiépült az oszmán terjeszkedést egy évszázadig megakadályozó déli végvárrendszer, és összességében gyarapodtak a lakosság javai. Mindeközben a király, aki élete végére a német-római császári címet is magáénak tudhatta, beutazta a kontinenst, hogy véget vessen a nyugati egyházszakadásnak.

Vállalkozásaiban két közös vonás mindenképpen megfigyelhető. Elsőként az, hogy jelentős személyként akart szerepelni a történetírásban, aki a keresztény világot egységbe kovácsolja. A másik pedig (ami az elsőből következik), hogy sosem volt kiegyensúlyozott az ország anyagi helyzete. A gyakori háborúk kül- és belföldön, az évekig tartó utazások és a befolyásszerzés hatalmas összegeket emésztettek fel, így folyamatosan gondoskodni kellett a pénzbeli utánpótlásról. Jelen írásnak terjedelmi okokból nem célja feldolgozni Zsigmond király és császár teljes költségvetését, így sem a birodalmi pénzügyek, sem az észak-itáliai városok ajándékai nem kerülnek tárgyalásra. Azonban magyar királyi pénzügyi felségjogai által az ország gazdaságában olyan mélyre ható változásokat vitt végbe, amelyek mellőzhetetlenné teszik ezen jogok ismertetését. A pénzverés, adóztatás, vámszedés és egyéb jogosultságok nemcsak állandó jövedelmet biztosítottak a nagyratörő tervekhez, hanem a gazdaságot is fejlesztették az Anjou-kori szinthez képest.

„[...] minden ország királyainak, bizonyos kiváló előjognál fogva, szabad hatalmukban áll úgy arany-, mint ezüstpénzt veretni [...]” áll az 1405. évi I. dekrétum XVIII. törvénycikkében.¹ Azon túl, hogy Magyarországon a király vagy a király által felhatalmazott személy volt jogosult pénzt veretni, számos egyéb jogosultság is a pénzügyi felségjogok témakörébe tartozik. Így a királyi jogon beszedett jövedelmek (regálék), ezen belül a kamara haszna (lucrum camerae) és más, szokásos és rendkívüli bevételek, valamint említés szintjén a kiadások tárgyalására is ezen cikken belül kerül sor.

Aranyforint, ezüsfitying

Zsigmond magyar királyként három típusú pénzt veretett: aranyforintot, ezüst denárt és ezüst aprópénzt, amelyek parvus, dukát és fyrting (a köznyelvben fitying) néven kerültek forgalomba. Az értéküket királyi rendelet határozta meg, e szerint tíz dukát (két parvus, négy fyrting²) ért egy denárt, száz denárt pedig egy forintra lehetett váltani.³ A címerhasználati felségjogra utalva megjegyzem, hogy a királyi pecsétek mellett a pénzérméken keresztül lehet a legpontosabban követni az uralkodó címerének változását, közvetetten pedig az általa uralt országok számának gyarapodását.

Habár a király határozta meg a pénz anyagának összetételét és azt, hogy hol lehet verdét létesíteni, a pénzverés szakigazgatási feladatait a jellemzően német származású kamaragrófok látták el. Szerechen János és Bernardi Ferenc országos, Nürnbergi Márkus pedig kassai majd budai kamaragrófként tevékenykedett.⁴

A forint⁵ és a denár magas minőségét bizonyítja, hogy külföldön is népszerű fizetőeszköznek számítottak⁶, és az 1464. évi

XXII. törvénycikk⁷ kifejezetten Zsigmond pénzeit tekintette mérvadónak az előállítandó új pénz összetételének meghatározásánál. Az aprópénzekre korántsem volt jellemző ez az értékállóság: nem véletlenül kellett több fajtát bevezetni belőlük, míg a forint és a denár évtizedekig megállták helyüket.

A király adományként átengedhette az egyes pénzverdek jövedelmét, így Segesvárott Vlad Dracul havasalföldi trónkövetelő, Nagybánán Lazarevics István szerb despota, Szebenben pedig Redwitz Miklós a déli határt védő német lovagok vezetője veretett pénzt⁸, de kizárólag a központi hatalom által meghatározott paraméterek szerint.⁹ Ezeken kívül Kassán, Budán, Körmöcbányán, Kolozsvárott és Sopronban is vertek pénzt.

Zsigmond uralkodásának kezdeti, zűrzavaros időszakában megnőtt a pénzhamisító műhelyek száma, ahol feltehetően egy-egy földesúr védelme alatt készültek az eredetikkel kisebb-nagyobb hasonlóságot mutató érmék. A Vas vármegyei Szalónakon és az ország többi részén is készültek hamis pénzek, így a nádori közgyűlések egyik fő napirendi pontja a hamisítók kézre kerítése és elítélése volt. Az 1405. évi I. dekrétum XVIII. törvénycikke szankcionálta a hamis pénzverést, mégpedig pénzbüntetést és egyéb, a király tetszése szerinti hátrányt helyezett kilátásba a törvénysértők számára.¹⁰ Emellett a király pallosjog adományozásával próbálta felszámolni az illegális pénzverést.¹¹

Szintén a pénzgazdálkodás biztosítására alkotta meg az (ország)gyűlés az 1405. évi (I.) XIX. és XXI. törvénycikkeket: előbbi a pénzváltók pénzváltási monopóliumát, utóbbi a nemesfémek exportjának tilalmát emelte törvényerőre.¹²

A Birodalom decentralizált volta miatt a fejedelmek önálló pénzügyi politikát folytattak, ami Magyarországon elképzelhetetlen lett volna. Ennek ellenére éppen Zsigmondnak köszönhetően megindult a birodalmi szintű egységes fizetőeszköz előállítás, amihez Magyarországról származó nemesfémeket használtak fel.

A kincstár bevételei és egyes kiadások

E helyütt kell ismertetnem a király jövedelmeit, mint az államgépezet működtetésének, a királyi haderő kiállításának és az udvar fenntartásának anyagi forrását. A tárgyalat korszakban még nem különült el a király magán költségvetése az államétól, így például a déli végvárrendszer fejlesztése és a külföldi uralkodóknak szánt ajándékok ugyanúgy a kincstárt terheltek, mint a gótikus stílusú budai friss palota építési költségei, amelyet Zsigmond apja, IV. Károly prágai székhelyének mintájára építtetett. A király tetszése szerint alakította a költségvetést, aminek csak az a józan belátás állított valamelyest korlátot, hogy a szűkebb vagy nagyobb királyi tanács és a kialakulóban lévő országgyűlés hozzájárulása biztosítékot adhat a bevételek beszedéséhez, amennyiben annak mértéke jelentősen érinti a befizetők vagy uraik anyagi vagy egyéb érdekeit. Így 1411-ben a nagyobb királyi tanács beleegyezésével került sor a gazdasági tárgyú dekrétum kiadására. Ennek II. cikke az I. Károly óta beszédett kapuadó összegét tizenhármas denárról harminc (kiskapuk esetén tizenöt) denárra változtatta¹³. Mivel ez a jövedelemforrás korábban a rendszeres pénzrontásból származó hasznat váltotta fel, ezt is kamara hasznának nevezték, bár ilyen címen más bevételek is szerepeltek a korban. Eme jobbágyi adó rendszeres kivetése mellett nagyobb hadi cselekmények (például a nikápolyi csata) előtt rendkívüli adók beszedésére is sor került, amelyekről az uralkodó általában kikérte a királyi tanács vagy az országgyűlés véleményét.

Az adományozások révén egyre inkább megfogyatkozott királyi birtokok jövedelme szintén a kincstárt gyarapította, ahogyan a bányajövedelmek is. Utóbbiak az érc- és sóbányászatból származó nyersanyagok hasznát jelentették, minthogy a be nem szolgáltatott¹⁴ aranyat és ezüstöt kizárólag a kincstárnak lehetett eladni¹⁵ (ha nem akarták megtartani), és a bányabér (urbura) is őt illette. Az ország területén kibányászott kőso felett egészében a király rendelkezett, ami az általa létrehozott regionális

illetékességű sókamarak útján történt. A hazai só árának védelmét biztosította az 1405. évi (I.) XX. törvénycikk, amely azért, „mert bizonyára nagy esztelenségre mutat az, ha valaki másoktól kölcsönzi azt, a mit a magáéból megkaphat”¹⁶, megtiltotta külföldi só behozatalát, forgalmazását és megszerzését.

„A vámok, melyek alatt a szállításfélben levő árúk után teljesített fizetéseket kell értenünk, többféle alakban állottak fenn.”¹⁷ A kereskedők által az országba behozott és innen kivitt áruk értékének harmincad része a királyt illette¹⁸ (harmincadvám), azonban ezt a jogot átengedhette egy városnak vagy egy főúrnak is egy adott vámszedőhely felett. Eme legnagyobb bevételt jelentő vám mellett megemlítendő az úti vámok, a hidaknál és réveknél fizetett vízi vámok és a vásári vámok, amelyeket azok a kereskedők fizettek, akik eladni kívánt árucikkeiket vásárra vitték.

A szabad királyi városok, cserébe kiváltságaikért, nem egy szolgáltatással tartoztak a királynak. A pénzszolgáltatások között az adók (néha rendkívüliek) és az újévi ajándékok, ahogyan később látni fogjuk, a teljes jövedelem jelentékeny részét tették ki. Kassa városa például 1388-ban collecta (a pénz beváltásából származó haszon alapján fizetett adó) címen hatszáz forintot, 1392-ben már nyolcszáz forintot fizetett attól függően, hogy a királynak mennyi bevételre volt szüksége. A város rendes adója (census regius) 1422-ben kilencszáz forintot tett ki, ezt azonban tizenkét évre elengedte Zsigmond. 1412-ben kétszáz márka újévi ajándéknak örvendhetett a király, bár valószínűleg a Velence ellen vívott háború ezt is felemésztette. A szokásos adókat valamely ünnepnapon, így Szent György, Szent Mihály és Szent Márton napján teljesítették a városok¹⁹.

V. László király (Zsigmond unokája) idejében készült összeírás a királyi jövedelemforrásokról, amelyből következtethetünk a két évtizeddel korábbi körülményekre. E szerint a jobbágyság adója évi nyolcvanezer forint, a körmöci pénzverő kamarától remélt haszon harmincezer forint, a városok adója szintén harmincezer forint, a harmincadvám

húszezer forint, a sómonopólium százezer forint²⁰, az egyéb kisebb jövedelmekkel együtt pedig háromszázhuszezer forint összbevételt jelenthettek Zsigmondnak. Amennyiben ideszámítjuk a rendkívüli adókat, az egyházi tized 1397 óta lefoglalt felét és a betöltetlen egyházi javadalmak jövedelmét, akár félmillió forintba is becsülhetjük a király éves bevételét. Ehhez járultak még a – nagyrészt honvédelmi, kis részben magáncélra – felvett kölcsönök, uralkodása alatt összesen mintegy félmillió forint.²¹

A bevételek tárgyalása után érdemes szót ejteni a kiadásokról is, hiszen a fenti magas összegeket nem felhalmozási céllal szedette be a király. Amint említettem, az államfő és az állam költségvetése még nem különült el, tehát Zsigmond és családja magánkiadásaihoz (használati tárgyak, élelmiszerek, fényűző beruházások) a kincstár adta a fedezetet. Talán a legnagyobb tételt a hadügyi kiadások jelentették, minthogy a déli végvárrendszer építkezései és az egyre nagyobb számban harcoló zsoldosok hatalmas összegeket kívántak. A középkori államszervezet kis számú hivatalnokai is ebből a forrásból nyerte illetményét.

A pénzügyi felségjogok ideiglenes gyakorlása

Ahogy fentebb említettem, Zsigmond magyarországi uralkodása körülbelül egyharmad részében külföldön tartózkodott, ami szükségessé tette tartós helyettesítését az ügyek vitelében. A király 1414-ben kelt oklevelében nevezte ki Kanizsai János esztergomi érseket és Garai Miklós nádort általános helytartókká, akik jelentős pénzügyi tárgyú hatáskörrel rendelkeztek. Ők kezelték az egyes regáléjövedelmeket, elszámoltathatták a tisztségviselőket, beszédtek az adókat, és szükség esetén újakat vethettek ki. Megállapíthatták a forgalomban lévő pénz értékét, a főpapok és bárók jóváhagyásával új pénzt vezethettek be (erre nem került sor), és behajtották az egyéb jövedelmeket²².

Uralkodása folyamán további két alkalommal hagyta el hosszabb időre

Magyarországot: először „1419–1422 közötti csehországi távolléte alatt, amikor is a király a hely közelsége miatt nem nevezett ki külön vicariusokat [helytartókat], hanem az ügyeket általában a királyi tanács otthon maradt része vitte, míg a baseli zsinat és a császárkoronázás idején [1430-1434] György esztergomi érsek, Kelemen győri püspök, Garai Miklós nádor, Pálóczi Máté országbíró s Berzeviczei Péter tárnokmester voltak a királyi vicariusok, akikhez később Rozgonyi Péter egri püspök s Rozgonyi János kincstárnok is járult.”²³ Utóbbi esetben a kinevezés tartalma minden bizonnyal megegyezett a korábbi, 1414-es vikáriusi oklevélben foglaltakkal²⁴.

Ettől eltérően 1401-es siklói fogsága idején közvetetten sem gyakorolhatta hatalmát, hiszen a királyi tanács országtanáccsá alakulva intézte a legfontosabb teendőket. Az országba betörő csehek elleni hadjárat költségeinek fedezése egyike volt a pénzügyi felségjogok országtanács általi gyakorlásának. Amikor ugyanabban az évben kegyelemben részesültek a lázadók, a testület költségvetése is helyben hagyatott²⁵.

Összegzés

Jegyzetek és hivatkozások

¹ 1405. évi I. dekrétum XVIII. törvénycikk. In: DR. MÁRKUS Dezső (szerk.) Magyar Törvénytár 1000-1526. évi törvénycikkek. 225. o.

² A fyrting, ahogyan a neve is utal rá, bevezetésekor egynegyed dukátot ért, ezért quaringnak is nevezték. 1432-ben már tíz fyrting ért egy denárt, 1435-ben pedig már hatvan. POHL Artúr: Zsigmond király pénzverése (1387-1437). In: Numizmatikai Közlöny, LXVI-LXVII. évf., 1967-1968. 47-48. o.

³ POHL: i.m. 49. o.

⁴ POHL: i.m. 44-45. o.

⁵ Zsigmond korából több adatunk is van az aranyforint vásárlóértékére: 33 rőf cseh posztó ára 7-10 aranyforint volt, egy ló 4-40 forintba került, egy sertésért pedig mindössze 1 forint illette az eladót. DR. GEDAI István: Magyar uralkodók pénzeiken. Budapest, 1991, Zrínyi Kiadó, 82. o.

⁶ A nyugatról behozott luxuscikkek (szövetek, fűszerek, műtárgyak stb.) ellenében nagy mennyiségű aranyforint került kivitelre, ami hosszú távon külföldön elterjedt, belföldön hiánycikké tette azt. Lásd bővebben: GYÖNGYÖSSY Márton: „Gazdag föld – szegény ország”: magyarországi aranytermelés és aranypénzverés Luxemburgi Zsigmond korában. In: BÁRÁNY Attila – PÓSÁN László (szerk.): „Causa unionis, causa fidei, causa reformationis in capite et membris”

Végigtekintve Zsigmond király pénzügyi tárgyú felségjogain megállapítható, hogy azok nem sok eltérést mutatnak az uralkodó közvetlen elődei és utódai által gyakoroltaktól. Magyarország történelmében aranypénzt sem ő veretett először, a regálék nemei körében sem történt változás, és az állami feladatok megsokasodása is későbbi korokra tehető. Ami mégis indokolja e cikk létrejöttét – egyben a Zsigmond-korról alkotott képünket is árnyaltabbá teszi – az a részletszabályok változása. Azzal, hogy már a kibányászott nemesércek fele és nem harmada maradt a bánya birtokosánál, azzal, hogy a kapuadó mértéke jobban igazodott a valósághoz, illetve a hamis pénz verése visszaszorult, az ország ismét a gazdasági növekedés útjára léphetett. Nem kis érdeme volt ebben a királyi városoknak, amelyek a vásártartási jog és egyéb kiváltságok árán egyre nagyobb terheket vállalhattak magukra – noha nem önkéntesen. Az, hogy a királynak mindig több és több bevételre volt szüksége, egyfelől azzal magyarázható, hogy dél és északnyugat felől új ellenségekkel szemben kellett védekezni. Másrészt a személyes ambíciói, nagyratörő tervei sosem hagyták megtelni a kincstárt.

Tanulmányok a konstanzi zsinat 600. évfordulója alkalmából. Debrecen, 2014. 255-268. o.

⁷⁷ 1464. évi XXII. törvénycikk. In: DR. MÁRKUS i.m. 353. o.

⁸ Ebből mintegy 210 ezer arany jövedelem származott. In: ENGEL Pál: A magyar királyság jövedelmei Zsigmond korában. In: CSUKOVITS Enikő (szerk.): Honor, vár, ispánság Válogatott tanulmányok. Budapest, 2003, Osiris Kiadó, 428. o.

⁹ HUSZÁR Lajos: A segesvári pénzverő Zsigmond korában. In: Numizmatikai Közlöny, XL. évf., 1941. 28-31. o.

¹⁰ 1405. évi I. dekrétum XVIII. törvénycikk. In: DR. MÁRKUS i.m. 225. o.

¹¹ KAHLER Frigyes: Középkori pénzhamisításunk kérdéséhez. In: Numizmatikai Közlöny, LXXX-LXXXI. évf., 1981-1982. 79-80. o.

¹² 1405. évi I. dekrétum XIX. és XXI. törvénycikk. In: DR. MÁRKUS i.m. 225-229. o.

¹³ 1411. évi II. törvénycikk. In: DR. MÁRKUS i.m. 243. o.

¹⁴ A kibányászott ércek felét, korábban egyharmadát jelentő mennyiséget.

¹⁵ 1405. évi II. dekrétum XIII. törvénycikk. In: DR. MÁRKUS i.m. 237-239. o.

¹⁶ 1405. évi I. dekrétum XX. törvénycikk. In: DR. MÁRKUS i.m. 227. o.

¹⁷ DR. ZSINDELY István: Magyar alkotmány az Anjouk és Zsigmond alatt. Sárospatak, 1899. 251. o.

¹⁸ 1405. évi I. dekrétum XVII. törvénycikk In: DR. MÁRKUS i.m. 224. o.

¹⁹ DR. THALLÓCZY Lajos: A Kamara Haszna története kapcsolatban a magyar adó- és pénzügy fejlődésével. Budapest, 1879. 69-72. o.

²⁰ DRASKÓCZY István: A tizenötödik század története. Budapest, 2000, Pannonica Kiadó, 166. o.

²¹ DEÉR József: Zsigmond király honvédelmi politikája II. In: Hadtörténelmi Közlemények, 1936., XXXVII. kötet, 198. o.

²² KONDOR Márta: Absente rege: Luxemburgi Zsigmond magyarországi vikáriusai (1414-1419). In: FEDELES Tamás – FONT Márta – KISS Gergely (szerk.): Kor-szak-határ A Kárpát-

medencei és a szomszédos birodalmak (900-1800). Pécs, 2013, Pécsi Tudományegyetem, 123-124. o.

²³ SZILÁGYI Loránd: A német birodalom és Magyarország personális uniója 1410-1439. In: A Gróf Klebelsberg Kunó Magyar Történetkutató Intézet évkönyve, 4. évf., 1934. 177. o.

²⁴ JOÓ László Ádám: Consilia regni et gubernatores – A király helyettesítésének módjai a 15. századi Magyarországon. In: Tudományos Diákezt Tanulmánykötet V., Debrecen, 2018, DE ÁJK, 44. o.

²⁵ SZLEMENICS Pál: Törvényeink története a vegyes házakbeli királyok alatt. In: A Magyar Tudós Társaság Évkönyvei 7. kötet, Buda, 1846, Magyar Tudós Társaság, 255. o.